

Ако има важни исторически книги, които трябва да се познават от по-широката аудитория, то без съмнение „Третата национална катастрофа” на **Веселин Ангелов** е една от тях.

Тази неделя представям именно нея в електронната библиотека на сайта **desebg.com**.

Нейното съдържание обуславя и важноста ѝ – става въпрос за съветската окупация на България в периода 9 септември 1944 г. – 15 декември 1947 г.

Още от началото бързам да кажа, че документално поднесените факти в нея драстично се различават от пропагандирания десетилетия наред при комунизма образ и роля на Червената армия – „освободителка”.

Както самото заглавие на книгата подсказва присъствието на окупиралата територията на България съветски войски на 3-ти Украински фронт са бедствие за страната – истинска катастрофа за нейното политическо, стопанско и социално развитие.

Авторът на книгата е добре познат като член на комисията по досиетата „Андреев” и с книгите си посветени на македонския въпрос, а през последните години и с документалните сборници с документи от архивите на ДС, посветени на т. нар. възродителен процес.

Съветската окупация на България или третата национална катастрофа

Написано от Христо Христов
Неделя, 03 Юни 2012 19:03

Изключително в ползва на читателите Веселин Ангелов прави ретроспекция на българо-съветските отношения в историографията от периода на комунизма. Това е важно, тъй като от тези страници човек получава представа за характера и духа на публикациите по темата преди рухването на Берлинската стена през 1989 г.

Те са крайно идеологизирани и с подчертано пропагандна насоченост. Заглавията на някои от тях спестяват по-нататъшни коментари: „Ще пребъде векове”, „Навеки заедно, навеки вместе”, „Летопис на дружбата”, Съветската армия – освободителка на българския народ” и др. .

Авторът предлага синтез и на публикациите в пресата след 1989 г. по темата за присъствието и ролята на окупаторката в България. По този начин читателят може да прави паралели с предишни изводи и заключения.

Посочените са и някои нови исторически изследвания, които хвърлят нова светлина най-вече върху икономическата тежест на съветските окупационни войски, която България е задължена от СССР да понася.

Една от тях е на историка Даниел Вачков – „Изпълнението на финансово-икономическите клаузи на Съглашението за примирие с България от 28 октомври 1944 г., публикувано в „Исторически преглед” през 2004 г.

В него много точно са посочени данните за цената на съветската окупация. Сумата е 133 280 719 447 лв. В нея влизат над 63,2 млрд. лв. Разходи на България при участието и във войната срещу Германия; 30 млрд. разходи по изпълнение на примирието; определените косвени щети в размер на над 27 млрд. лв.; разходи за обезщетения, пенсии и еднократни помощи – 10,9 млрд. лв.

За да се добие още по-добра представа за колосалните разходи по издръжката на съветската армия и участието и във войната в заключителната ѝ фаза на страната на победителите без да е призната за такава (една от причините да е окупирана от съветската армия) трябва да се посочат още няколко цифри. Целият национален доход на България през 1945 г. е 141,8 млрд. лв., а по отношение на редовния бюджет сумата надхвърля три пъти приходната му част от 43 млрд. лв.

Съветската окупация на България или третата национална катастрофа

Написано от Христо Христов
Неделя, 03 Юни 2012 19:03

Като най-разорително за българското стопанство се посочва изпълнението на финансово-икономическите задължения, произтичащи от чл. 15 на Съглашението. То задължава българското правителство да предоставя парични средства, огромни количества храни, стоки, въоръжение, извършването на ремонти и използването на материали за тях и услуги за Съветското главно командване.

До края на октомври 1945 г. те възлизат на над 26,1 млрд. лв. Според последния подробен доклад на БНБ от май 1947 г. само по този член от Съглашението разходите на страната възлизат на огромната сума от 35, 9 млрд. лв. Заедно с разходите по останалите точки от договора сумата нараства на 38,9 млрд. лв.

Финансовата криза, която е обхванала България, продължава и след приключването на войната. През 1946 г. държавния бюджет не се изпълнява. Приходите достигат до 39 млрд. лв., а разходите са 65 млрд. лв.

Заради огромните разходи, свързани с войната и изпълнение на Съглашението за примирие рязко намаляват и капиталните вложения в производствения сектор, което предизвиква дълбока икономическа криза. От 46,8 млрд. лв. През 1944 г., реалният национален доход през 1945 г. достига едва до 26 млрд. лв. Кризата в българското стопанство и международната изолация се отразяват тежко и на външнотърговските операции. През 1945 г. страната реализира една трета от обема на българската външна търговия. В сравнение с 1939 г. вносът достига 20 процента, а износът – 40 процента.

Съюзната контролна комисия с преобладаващо съветско участие, създадена за изпълнение на Съглашението по примирието, не прави никакви отстъпки и облекчения на отношение на разходите на страната за издръжка на съветските войски.

За да избегне очертаващия се срив на държавните финанси, предизвикани от огромните разходи, правителството прибегва до драстични мерки, които нито едно управление дотогава в България не е провеждало. Предприема се ход с ограничаване на банковото обръщение. Операцията се извършва от 1 до 16 март 1947 г.

Съветската окупация на България или третата национална катастрофа

Написано от Христо Христов
Неделя, 03 Юни 2012 19:03

В резултат на нея в банките насилствено са събрани голяма част от паричните наличности на населението, извадени са от употреба старите съкровищни бонове, които преди това поради значителния си обем са използвани като платежно средство и силно е ограничена банкнотната маса в обръщение.

За мащабите на извършеното ликвидиране на паричните ресурси говорят данните на БНБ. Преди обмяната в обръщение е имало 39 млрд. лв. В банкноти и 31 млрд. в съкровищни бонове. От общо 70 млрд. лв. От населението, държавните и частните предприятия са иззети 69 млрд. лв. След обмяната цялото парично обръщение е сведено до 21 млрд. лв.

Тежестите на обмяната са за сметка основно на обикновените граждани, като само тях принудително да събрани 49,5 млрд. лв. Създаването на условия за стабилизиране на финансите е платено с цената на жестоко ограбване на спестяванията на населението и рязкото свиване на покупателната му способност.

В книгата ще намерите ярки факти на диктата на икономическата политика, която Сталин налага на България след 9 септември 1944 г.

Освен икономическите последствия в книгата е отделено внимание и на политическата и социалната цена, която българския народ плаща по време на съветската окупация – убийствата без съд и присъди след 9 септември 1944 г., т. нар. Народен съд, с който е ликвидиран елитът на нацията, създаването на лагерната система по съветски образец, изселванията на няколко хиляди семейства, скалпени съдебни процеси

Авторът е публикувал и солидно количество малко познати архивни документи (близо 200 страници), потвърждаващи пагубното съветско присъствие в България.

„Всички документи са оригинални и се публикуват за първи път. Преобладаващата част от тях са напълно четливи, поради което се предават само техните факсимилета. Този подход е продиктуван от желанието да се даде възможност на читателя сам да достигне до истината”, посочва Веселин Ангелов.

Съветската окупация на България или третата национална катастрофа

Написано от Христо Христов
Неделя, 03 Юни 2012 19:03

По думите му по този начин привържениците на тезата за „освободителната“ мисия на съветската армия и СССР се лишават от възможността да спекулират и обвиняват в преиначаване на историческата истина.

***„Третата национална катастрофа” – съветската окупация в България 1944-1947 г.,
Веселин Ангелов, изд. „Анико”, 2005 г., 354 страници.***